

Euroopan komissio päivittää kilpailusääntöjä 2020-luvulle

Euroopan komissio päivittää kilpailusääntöjä 2020-luvulle

Tärkeää tietää:

- Komissio arvio useiden eri EU-kilpailusääntöjen muutostarpeita.
- Komissio on käynnistänyt myös relevanttien markkinoiden määritelmää koskevan tiedonannon muutostarpeiden arviointiprosessin.
- Kilpailusääntöjen muutoksissa tulee painottumaan digitalisaation kehitys.

Euroopan komissiolla (komissio) on käytössään useita kilpailuoikeuden perussääntöjä säänteleviä asetuksia, niiden tulkintaa ohjaavia suuntaviivoja sekä tiedonantoja. Näistä uusimmatkin ovat jo lähes 10 vuotta vanhoja. Komission asetukset ovat suoraan Suomessa voimassa olevaa oikeutta ja niihin liittyvät ohjeistukset ja suuntaviivat ovat hyödyllisiä esimerkiksi compliance -itsearviointia tehtäessä.

Suomen Kilpailu- ja kuluttajavirasto seuraa merkittävässä määrin komission linjauksia. Muutokset suuntaviivoissa tai tiedonannoissa EU-tasolla vaikuttavat keskeisesti myös Suomen kilpailuoikeuteen.

Vertikaalisia sopimuksia koskevien EU:n kilpailusääntöjen arviointi

Vertikaalisilla sopimuksilla viitataan eri tuotanto- tai jakeluportailla toimivien kahden tai useamman yrityksen välisiin sopimuksiin. Ne liittyvät edellytyksiin, joiden täyttyessä osapuolet voivat ostaa, myydä tai jälleenmyydä tiettyjä tavaroita tai palveluita. Vertikaalisia rajoituksia koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen ((EU) N:o 330/2010) voimassaolo päättyy 31. toukokuuta 2022. Asetuksen nojalla tietyt sopimukset ja käytännöt ovat poikkeuksellisesti sallittuja EU:n kilpailusääntöjen puitteissa.

Arvioinnissa tarkastellaan asetuksen toimivuutta, tehokkuutta, relevanssia ja lisäarvoa suhteessa muuhun EU-lainsäädäntöön. Arvioinnin perusteella komissio päättää, annetaanko asetuksen voimassaolon päättävä, pidennetäänkö sitä tai muutetaanko asetusta. Samassa yhteydessä niin kutsuttuja vertikaalisia suuntaviivoja tultaneen päivittämään.

Arviointivaihe on alkanut lokakuussa 2018 ja se päättyy tämän vuoden toisella vuosineljänneksellä valmisteluasiakirjan laadintaan. Tämän jälkeen vuoden 2020 kolmannella neljänneksellä alkaa vaikutusten arviointia koskeva vaihe.

Komissio on kilpailusääntöjen arvioinnissa tehnyt yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Jatkossa suuntaviivoilta toivotaan erityisesti parempaa oikeusvarmuutta sekä hyödynnettävyyttä SEUT 101 artiklaan liittyvän itsearvioinnin tekemistä ajatellen. Tarpeen olisi myös ottaa viimeaikainen markkinoiden kehitys (mm. netti kaupan merkityksen kasvu sekä nettialustojen syntyminen) sekä uusi oikeustapauskäytäntö / -päätökset huomioon.

Horisontaalisia sopimuksia koskevien EU:n kilpailusääntöjen arviointi

Horisontaaliset sopimukset ovat samalla tuotanto- tai jakeluportaalla toimivien todellisten tai potentiaalisten kilpailijoiden välisiä sopimuksia. Yleensä tällaisten sopimusten on oltava EU:n kilpailusääntöjen mukaisia. Eräät tutkimus- ja kehityssopimukset sekä erikoistumis sopimukset on kuitenkin poikkeuksellisesti sallittuja kahden EU:n asetuksen nojalla ((EU) N:o 1217/2010 ja (EU) N:o 1218/2010). Näiden asetusten voimassaolo päättyy 31. joulukuuta 2022.

Horisontaalisten ryhmäpoikkeusasetusten tarkoituksena on helpottaa sellaista yritysten välistä yhteistyötä, joka on taloudellisesti toivottavaa ja jolla ei ole kilpailupolitiikan kannalta haitallisia vaikutuksia. Komissio on antanut tähän liittyvää ohjeistusta komission tiedonannossa: suuntaviivat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan soveltamisesta horisontaalista yhteistyötä koskeviin sopimuksiin, joista tuttavallisemmin

käytetään myös nimitystä ”horisontaaliset suuntaviivat”.

Horisontaalisten ryhmäpoikkeusasetusten arviointi käynnistettiin syyskuussa 2019 näytön keräämiseksi niiden toimivuudesta yhdessä horisontaalisten suuntaviivojen arvioinnin kanssa. Komissiolla on mahdollisuus antaa horisontaalisten ryhmäpoikkeusasetusten raueta tai jatkaa niiden voimassaoloa taikka muuttaa niitä yhdessä horisontaalisten suuntaviivojen kanssa.

Arviointia koskeva julkinen kuuleminen päättyi 12. helmikuuta 2020. Arvioinnissa todennäköisesti huomioon otettavia horisontaalisia sopimuksia koskevia ajankohtaisia aiheita ovat mm. tietojenvaihto erityisesti tietovarantoihin (data pools) liittyen, yhteisostotilanteet (yhteenliittymät vähittäismyynnissä) ja kestävyys.

Tulossa: Uusi tiedonanto merkityksellisten markkinoiden määritelmästä

Komission tiedonanto merkityksellisten markkinoiden määritelmästä (97 /C 372 /03) on erittäin olennainen kilpailuoikeuden kannalta. Se on merkityksellinen niin yrityskaupoissa, määräävää markkina-asemaa koskevilla asioilla kuin horisontaalista ja vertikaalista yhteistyötä arvioitaessa.

Tämänhetkinen tiedonanto on vuodelta 1997 eli yli 20 vuotta vanha. Komissio on aloittanut kyseisen tiedonannon muutostarpeiden arviointiprosessin. Arviointiprosessissa tullaan erityisesti kiinnittämään huomiota digitalisaatioon ja globalisaatioon sekä yhtenäisyyteen eri sektoreiden ja instrumenttien välillä. Komissio tulee myös ottamaan huomioon uuden oikeuskäytännön ja varmistamaan sidosryhmien välisen keskustelun.

Tiedonannon sisältö täsmentyy arviointiprosessin

myötä. Jo tässä vaiheessa on kuitenkin selvää, että arviointiprosessin yhteydessä olisi aiheellista kiinnittää huomiota erityisesti kaksipuolisten markkinoiden, ekosysteemien ja ”zero price”-markkinoiden erityispiirteisiin. Markkinoiden digitalisoitumisella on huomattava vaikutus markkinoiden määrittämiseen ja mielenkiintoista onkin nähdä missä määrin komissio lopulta ottaa digitalisaation huomioon uudessa tiedonannossaan.

Erikoisalojen ryhmäpoikkeusasetukset

Konsortio ryhmäpoikkeusasetus rahtia merellä kuljettaville yrityksille

EU-kilpailusäännöt estävät lähtökohtaisesti yrityksiä tekemästä yhteistyötä tavalla, joka saattaisi rajoittaa kilpailua. Rahtia merellä kuljettaville yrityksille on kuitenkin myönnetty poikkeus tästä kiellosta, sillä niiden on usein tehtävä yhteistyötä, jotta niiden toiminta olisi taloudellisesti kannattavampaa ja tehokkaampaa. Konsortio ryhmäpoikkeusasetus ((EC) No 906/2009) kattaa linjaliikennepalveluja koskevan yhteistyön sekä alusten jakamissopimukset liittyen rahdin kuljetuksiin Eurooppaan ja Euroopasta.

Näitä koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen voimassaolo olisi päättynyt huhtikuussa 2020. Arviointia tehtiin lokakuusta 2018 syyskuuhun 2019. Julkinen kuuleminen päättyi tammikuussa 2020. Tämän jälkeen 24. maaliskuuta 2020 komissio jatkoi asetuksen voimassaoloa 25. huhtikuuta 2024 asti.

Ryhmäpoikkeusasetus moottoriajoneuvoalalla

EU:n kilpailusäännöissä lähtökohtaisesti kielletään vertikaaliset sopimukset ja yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka todennäköisesti rajoittavat kilpailua tietyllä alalla. Autoteollisuuden alalla on tietyillä sopimuksilla ja menettelytavoilla vapautus näistä säännöistä. Vapautuksen voimassaolo päättyy 31. toukokuuta 2023.

Komission arvioinnissa tarkastellaan, onko vapautuksen voimassaolo edelleen tehokasta ja tuloksellista sekä EU-lainsäädännön ja kansallisten sääntöjen mukaista. Arviointi koskee asetusta 461/2010 sekä sen suuntaviivoja. Kyseessä on SEUT 101(3) artiklan poikkeusta koskeva asetus moottoriajoneuvoalalla. Tällä hetkellä meneillään on selvitystyö (ns. fact-finding study), joka päättyy elokuussa 2020. Julkinen kuulemismenettely pidetään aikavälillä lokakuu-joulukuu 2020. Arviointiraportti annetaan toukokuussa 2021. Tämän jälkeen tehdään arvio toimintalinjan vaihtoehtoista, julkinen kuuleminen ja mahdollisten vaikutusten arvio. Päätös uudesta asetuksesta olisi tarkoitus tehdä toukokuuhun 2023 mennessä eli ennen nykyisen asetuksen voimassaolon päättymistä.

Kommentti

Jokainen kilpailuoikeudellisten compliance – toimintojen kanssa mukana ollut tietää hyvin, miten haastavaa oman toiminnan kilpailuoikeudellinen arviointi voi olla pelkkien nykymuotoisten suuntaviivojen nojalla.

Muutosten lopullista laajuutta on vaikea täsmälleen ennakoita. Joka tapauksessa muutostyön tavoitteita paremman oikeusvarmuuden, ennakoitavuuden sekä nykyistä tehokkaamman itsearvioinnin tekemistä silmällä pitäen voidaan pitää tervetulleina. Eittämättä myös digitalisaation ym. nykymaailman ilmiöiden mukanaan tuoman kehityksen huomioiminen on vähintäänkin aiheellista.

Seuraamme tilannetta ja kerromme jatkossa tarkemmin muutosten yksityiskohdista, kun niitä on saatavilla.

Mitä edellä mainittu tarkoittaa yritysten kannalta?

- Muutoksilla tulee todennäköisesti olemaan vaikutusta yritysten oman toiminnan kilpailuoikeudelliseen itsearviointiin ja muutosten aikataulut onkin hyvä huomioida varsinkin suurempia arviointiprojekteja suunniteltaessa.
- Muutoksiin on osaltaan vielä mahdollista vaikuttaa julkisten kuulemisten kautta, esimerkiksi oman alan erityispiirteiden huomioimisen ja paremman oikeusvarmuuden saavuttamiseksi.
- Muutokset eivät tule rajoittumaan pelkkiin digitalisaation kehityksen mukanaan tuomiin haasteisiin, mutta erityisesti yritysten, joiden liiketoimintaan digitalisaation erityispiirteet vaikuttavat, kannattaa kiinnittää huomiota komission tuleviin päivityksiin.

Mika Oinonen
Partner,
Head of Competition and Regulatory
mika.oinonen@dlapiper.com
+358 40 138 5177

Auriina Holck
Associate,
Competition and Regulatory
auriina.holck@dlapiper.com
+358 40 777 2783